

Review article

Sosyal Bakımda Bakım Veren Sigortasının Yeri The Role of Caregiver Credit in Social Care

Emine Elif Ayhan *

Department of Labor Economics and Industrial Relations , Faculty of Social Science, University of Kocaeli, Kocaeli, Turkey

Özet

Bakım veren sigorta programları, hane içinde ücretsiz yürütülen ve genellikle kadınlara atfedilen bakım hizmetlerini desteklemek üzere hazırlanmaktadır. Bu sigortalar, ücretsiz bakım işlerinin topluma olan katkılarını ödüllendirmeye, kadın istihdamının önündeki engelleri kaldırmaya ve bazı durumlarda doğum oranlarını artırmaya çalışan politikalar olarak tasarlanmıştır. Bakım hizmetlerinin çok yönlülüğü, yaşlanmanın hızla artışı, ölüm oranlarının azalışı gibi sebeplerle bakım alma talebi her geçen gün arttığından, bakım verenlerin yaşam standartlarını yükseltmeye yönelik olan bakım veren sigortalarının önemi de artmaktadır. Bu araştırmanın amacı, bakım veren sigortasını tanımlamak ve bakım veren sigortası konusunda gelişmiş ülkelerin politika tasarımlarını incelemektir. Bu amaç ışığında, çalışmada literatür taranması yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise bakım verenlere ilişkin sigorta programlarının ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğine ulaşılmıştır. Bakım verenlere sağlanacak sosyal destek, bakım yükünü azaltmaya yönelik tüm müdahalelerin temel hedefi olduğundan bakım veren sigortalarının temel bir insan hakkı olarak kabul edilmesine ilişkin olarak hükümet ve insanların ortak çalışmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bakım, Sosyal Bakım, Bakım Veren Sigortası, Ücretsiz Bakım Hizmeti.

Abstract

Caregiver credit programs are designed to support care services that are carried out free of charge within the household and are often attributed to women. These credits are designed as policies that seek to reward unpaid care work's contributions to society, remove barriers to women's employment, and in some cases increase birth rates. As the demand for care increases day by day due to the versatility of care services, the rapid increase in aging, and the decrease in mortality rates, the importance of caregiver insurance, which aims to increase the living standards of caregivers, is also increasing. The aim of this research is to define caregiver credit and to examine the policy designs of developed countries on caregiver credit. In the light of this purpose, a literature review was made in the study. As a result of the research, it was found that credit programs for caregivers differ from country to country. Since social support for caregivers is the primary goal of all interventions to reduce the burden of care, there is a need for government and people to work together to accept caregiver credit as a fundamental human right.

Keywords: Care, Social Care, Caregiver Credit, Unpaid Care Work.

Received: 15 October 2021 * **Accepted:** 22 December 2021 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/ijiasos.2021.419.6>

* Corresponding author:

Ayhan, Emine Elif is an PhD Candidate in the Department of Labor Economics and Industrial Relations , Faculty of Social Science, University of Kocaeli, Kocaeli, Turkey Her research interests include the poverty studies and social care services. Also she is sponsored via a fellowship from the YOK 100/2000 and TUBITAK 2211-A doctorate programs.
Email: elifayhan93@gmail.com

GİRİŞ

Hane içinde uzun dönemli bakıma ihtiyaç duyan; engelli, hasta, yaşlı veya herhangi bir kişinin bakım sorumluluğunu üstlenen kişi genellikle eşi veya diğer bir aile üyesidir. Geleneksel olarak ise hane içi bakım işi genellikle kadınlara atfedildiği bilinmektedir. Bunun sonucunda kadınların erkeklerden daha az çalışma hayatı içinde yer aldığı ve bu nedenle daha az kazanma eğiliminde oldukları söylenebilir. Bu durum ise emekliliklerini etkilemektedir. Ayrıca bakım emeğini üstlenen kişilerin, hem sosyoekonomik hayatını hem de duygusal ve fiziksel sağlığını riske attığı söylenebilir. Geleneksel olarak ise sosyal güvenlik sistemleri özellikle kadınların hane içi ücretsiz bakım işlerini ödüllendirmek üzere eş ve dul yardımlarını içeren politikalar gündeme getirmiştir. Ancak günümüzde pek çok kadın, ya hiç evlenmedikleri ya da hak kazanmak için gereken belli bir süreyi tamamlamadan önce boşandıkları için bu yardımlardan yararlanamamaktadır. Bu nedenle aslında birçok kadın, hane içi bakım sorumlulukları nedeniyle kaybettiği maddi ve manevi kazançlar için çok az destek almakta veya hiç destek alamamaktadır.

Birisine özen göstermek, özellikle yüksek yoğunlukta bakıma ihtiyacı olan bireylere bakım hizmeti vermek, istihdamda ve çalışma saatlerinde önemli bir azalmaya sebep olmaktadır. Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalar, hane içinde bakım verme sorumluluğu yüklenen kişinin düşük işgücü katılımına ek olarak gayri resmi bakımın, işe; devamsızlık, düzensiz devam (geç gelme ve işten ayrılmak zorunda kalma) ve işte konsantrasyon eksikliğine yol açtığını göstermektedir (Gautun & Hagen, 2007). Hem istihdamda olmak hem de hane içinde bakım işiyle görevli olmak, bakım verenler için ikili bir baskı unsuru haline gelmektedir. İkili baskıyı azaltan politikalar, bakım hizmetlerini, bakım veren için uygun bir seçenek haline getirerek istihdam edilebilme durumları iyileştirebilir. Bu araştırmanın konusu, aile yardımlarında reform yapmak için sık sık gündemde olmasına rağmen üzerinde çok az çalışılan bakım veren sigortasını tanımlamak ve bakım veren sigortası konusunda gelişmiş ülkeleri incelemektir. Bunun için öncelikle bakım ve sosyal güvenlik konuları üzerinde durulacak, daha sonra bakım veren sigortası anlamlandırılacak ve en son ülke örnekleri incelenecektir.

Sosyal Bakım Kavramı

Dünyada yaşam beklentisinin artması teknolojinin sürekli gelişmesi, sağlık ve sosyal bakım hizmetlerinden beklentilerin de artmasına yol açarak, bakım hizmetlerinin sağlayan ücretli ve ücretsiz işgücüne talebin artmasına sebep olmuştur (Stead, Morgan, & Scott-Roberts, 2010, s. 174). Sosyal bakım, kesin bir şekilde tanımlaması oldukça güç bir kavramdır. Çünkü kalabalık bir topluluğun birbirinden farklılaşmış ihtiyaçlarını kapsamaktadır. Ancak kavramı anlamlandırmak üzere genel bir açıklama yapılabilir. Buna göre sosyal bakım, belirli ihtiyaçları (bakım hizmeti talep eden kişilerin, faydalarına olacak şekilde tasvir edilmiş gereksinimleri) olan kişiler ve gruplar için bakım ve destek hizmetlerinin (günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmekte zorlanan kişilerin, yaşam standartlarının yükseltilmesine yönelik uygulamalar) planlanması ve sunulmasıdır (Lalor & Share, 2009, s. 4).

Sosyal bakım sağlamak, duygusal ve fiziksel açıdan oldukça zorlayıcı olabilmekte hatta bazı zor ortamlarda çalışmak anlamına gelebilmektedir. Sosyal bakım uygulamaları öyle zordur ki bakım veren kişinin; arzuları, ve hayattan beklentileri ve yaşadığı gerçekler arasında büyük bir uçurum olabilir. Fakat birisini önemseme ve ona özen gösterme işi kazandırdıklarıyla da benzersiz bir şekilde ödüllendirici olabilmektedir. Bu nedenle bakım veren kişinin -gerek profesyonel bir bakım veren gerek hane içinden bir akraba- benzersiz bir beceri ve niteliklere sahip olması gerekmektedir. Sosyal bakım hizmetlerinin, yardım etmek (help) ve yardımcı olmak (assistance) konularını kapsadığı düşünülebilir. Resmi bakım işlerinde bu olgular arasında tam bir ayırım yapılabilirken ücretsiz hane içindeki bakım işinde, her iki kavram birlikte kullanılmakta, aynı anlamı karşılamaktadır (Hollander, Lui, & Chappell, 2009, s. 42). Çünkü hane içinde başlayan bakım sürecinde; sınırlar, bakım alma ve verme ilişkisinin derinliği ve süresi ile ilgili güçlükler ve fırsatlar vardır.

Bakım hizmeti verme ve alma ilişkisinin sınırları, bakım verme sürecinin başladığı nokta iyi anlaşılmalıdır. Örneğin, engelli ve yaşlı bir ebeveyn veya aile üyesinin varlığı, onların illa ki bakım talep ettiği anlamına gelmemektedir. Herhangi bir ilişkide, bakım sorumlulukları olabilir ancak bu sorumluluklar, aile veya arkadaş çevresinin normal bağı olarak ele alınabilir. Bu noktadan hareketle bakım almak ve vermek tipik olarak, bir tür özel kişisel bakım (bakım talep eden kişinin günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesi; yemek yedirmek, giydirmek, ilaç vermek, alışverişini yapmak, vb.), mali ve yasal sorumluluk üstlenilmesi veya olağanın dışında müdahale gerektirir (Torjman, 2011, s. 3-4).

Bakım Veren Sigortası

Tüm toplumlarda milyonlarca insan, hane içinde bakım hizmeti vermekle yükümlüdür. Bu milyonlarca insandan pek çoğu aynı anda hane içinde hem bakım veren olarak hizmet eder hem de hane dışındaki işlerini de sürdürür. Hane içinde ücretsiz bakım verme rolünün, kendine özgü zorlukları olduğunu söylemek mümkündür. Bu zorluklar; sosyal bakım hizmeti verenlerin, karmaşık sağlık bakım görevlerinin de karşılanması beklenmekte, bakım hizmeti verenler benzersiz streslerle karşı karşıya kalmakta ve en önemlisi, bakım verenin kendi öz bakımını ihmal etmesidir. Hane içinde bakım vermekle yükümlü kişilerin, yaşam standartlarını yükseltmek amacıyla “bakım veren sigortası (caregiver credit)” uygulamaları geliştirilmiştir. Böylece bakım veren sigortası, yaşlı, hasta, bebek, çocuk, engelli ve diğer bakıma muhtaç kişilerin, belirli aile üyelerini hedef alan yardımlardır.

Ülkelerin sosyal güvenlik sistemleri, özellikle kadınların, çocuklara ve hasta veya yaşlı akrabalarına bakım yükümlülükleri nedeniyle işgücü dışında harcadıkları zamana karşılık olarak maddi ve manevi zararlarına yönelik politikalara odaklanmaktadır. Avrupa Birliği (AB) üye devletlerinin çoğunda, bir akrabasına bakım vermekle yükümlü olan kişi için (öncelikle kadınlar ama aynı zamanda erkekler) yardım yeterliliğinin iyileştirilmesi, daha yüksek doğurganlık oranlarının teşvik edilmesi, doğumdan sonra işgücüne dönüşün kolaylaştırılması ve ücretsiz bakım sağlama eyleminin

ödüllendirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedefleri gerçekleştirmek için tasarlanan bakım veren sigortaları, kamu emeklilik programlarının yerleşik bir bileşeni haline gelmiştir (Jankowski, 2011, s. 62). Bakım veren sigortasının temel dayanak noktası, özellikle hane içinde ücretsiz bakım sorumluluklarını yüklenmiş kadınlar için gelir yeterliliğini iyileştirmektir, ancak ülkeler aynı zamanda daha yüksek doğurganlık oranlarını teşvik etmek, hem ücretli bir işte çalışan hem ücretsiz ev işinde olanlara ikramiyeler sunmak, yeni anneleri işgücüne geri dönmeye teşvik etmek veya sadece ücretsiz bakım sağlanmalarını ödüllendirmek için bakım veren sigortalarını kullanır (Munnell & Eschtruth, 2018, s. 3). Bakım veren sigortasının, ailesinde bakıma ihtiyaç duyan kişilere verdikleri -zorunlu veya gönüllü- bakım hizmetlerini ödüllendirmek için sağlandığı söylenebilir. Ancak çeşitli zorluklar ortaya çıkmaktadır. Bunlar;

Nüfusun yalnızca belirli bir kesimini hedefleyen bir program tasarlanmanın politik zorluğu,

Bir bireyin sigorta için uygun olup olmadığını belirlemeye yönelik idari zorluk,

Yeni bir faydayı finanse etmenin mali zorluğudur.

Büyük ölçüde kadınlar olmak üzere pek çok insan, ailesinde bakım ihtiyacı olan kişilerin bakımını ücretsiz bir şekilde üstlenirler. Bu “görünmez emek” toplumsal dayanışma ve uyumun önemli bir bileşeni olmasına rağmen, bakım verenlerin işgücü piyasasından potansiyel kazançları üzerinde kesinlikle olumsuz etkileri vardır. Görünmez emeğin görünür emeğe dönüştürülmesi için birçok ülkede bakım veren sigorta programları uygulamaya konulmuştur. Bu programlar, hem kadınları hem de erkekleri de kapsayacak şekilde genişletilerek, başlangıçta sadece çocuk bakım dönemlerini kapsayacak şekilde tasarlanmış olsa da yaşlı veya hasta akrabalar gibi diğer bağımlı bireyleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir (Sarıpek, 2019).

Bazı Ülkelerde Bakım Veren Sigortası Tasarımı

Ülkeler, doğrudan veya dolaylı olarak bakım hizmetleri uygulamalarını hedefleyen bir dizi politikalar uygulamaktadır. Bakım hizmetleri içindeki bakım veren sigortalarına ilişkin uygulamalar, genellikle gelişmiş ülkelerde yaygın olmakla birlikte, sigortaların uygulanış biçimleri büyük ölçüde farklılık göstermektedir. Bakım veren sigortası tasarlamak, birkaç konuyu birlikte ele almayı içermektedir. Bunlar; kişinin sigortadan yararlanmaya hak kazanacağı yıl sayısı, sigortaların hesaplanma yöntemi, sigortalı olmaya hak kanacak kişi profili ve kişinin sigortalı olabilmesi için işgücünden tamamen çıkması gerekip gerekmediğidir (Munnell & Eschtruth, 2018, s. 3).

Bakım veren sigortası, Amerika Birleşik Devletleri’nde ilk olarak 1998 yılında, zihinsel veya fiziksel bir rahatsızlığı olan yetişkin ile yaşlı bir akrabasının yanında ikamet eden, vergi mükelleflerine açık olarak duyurulan bir programdır. Bakım veren akrabaların genellikle kadınlar olmasına göz önünde bulunduran hükümet, bakım veren sigortasını aslında kadınların ücretsiz çalışmasına değer verme yolunda bir adım olarak sunmasına rağmen bu amaca ulaşmak için dikkatli bir şekilde tasarlanmamış

olması dikkat çekmektedir. Çünkü sigorta programını hazırlayanlara göre hanenin geçimini sağlayacak birinin de hanede ikamet edeceği varsayılmaktadır. Geliri az olan veya hiç olmayan bir vergi mükellefi, bakım ihtiyacı duyan hanesindeki bir akrabasına bakım hizmeti sağlamak için bakım veren sigortasından doğrudan faydalanamaz. Başka bir ifade ile vergilendirilebilir gelirin çok az veya hiç olmadığı haneler, bakım veren sigortası almayı talep edemezler. Örneğin, engelli bir eşe veya başka yaşlı bir anneye hane içinde bakım hizmeti sağlarken ücretli işini kaybeden bir kadın, geri ödemesiz olan bakım veren sigortasından yararlanamaz. Bunlarla birlikte hanehalkının herhangi bir üyesi, bakıma muhtaç akrabaya herhangi bir bakım sağlasa da sağlamasa da sigorta talebinde bulunabilir. Sigortanın şartları, bakım verme emeğine hiç atıfta bulunmamakta, yalnızca bakım alıcısı ve vericisinin aynı yerde ikamet etmesini gerektirmektedir (Philipps, 2001, s. 89-90). Birleşik Devletler'in sağlık, sosyal, ekonomik ve uzun dönemli hizmet ve destek (Long Term Service and Supports- LTSS) sistemleri, bakım ihtiyacı ortaya çıktığında harekete geçmektedir. Son tahminlere göre 5 Amerikalıdan 1'inden fazlası (% 21,3) bakım vermektedir ve son 1 yıl içinde özel ihtiyaçları olan bir yetişkine veya çocuğa bakım hizmeti sağlamıştır. Bu oran, Birleşik Devletler'de tahmini 53 milyon yetişkinden, 43,5 milyonuna tekabül etmektedir. Bakım veren yetişkinler için inceleme yapıldığında ise 2015 yılında bakım verme yaygınlığı %16,6 iken 2020'de bu oranın %19,2'ye yükselmiştir (The National Alliance for Caregiving (NAC)& AARP, 2020, s. 4).

Ödeneklerin geçmiş ücretlere göre hesaplandığı bir emeklilik sisteminde, bazı hayali ya da varsayılan ücretlerin karşılığı, ailedeki çocuğa, engelliye, yaşlıya veya herhangi bir bakım alma ihtiyacı duyan birine gayri resmi bakım hizmeti sağlanan dönemlere atfedilmelidir. Bu konuda ülkeler farklı yaklaşımlar kullanmaktadır. En uygun yaklaşım ise sistemin amacına bağlıdır. Amaç yoksulluğu önlemek ve düşük gelirli -genellikle- kadınlara yardım etmekse, sigortanın değeri daha yüksek olmalıdır. Örneğin Almanya ve İsveç, bakım veren sigortasını, ebeveynin kazancına değil, ülkedeki ortalama ücrete dayandırarak bu konuda etkili yöntemler kullanmaktadır. Örnekli bir ifadeyle düşük vasıflı ve az kazanç potansiyeli olan bir kadın veya erkek, önceki veya mevcut kazançlarını aşan bir miktarda sigortalanabilir (Munnell & Eschtruth, 2018, s. 4). Ancak bol miktarda yapılan nakit yardımlarının, çalışma isteğini ortadan kaldırması olasıdır.

Birleşik Krallık'ta bakım verilen süreler, hem temel emeklilik hem de ikinci emeklilik* kapsamında. Gayri resmi bakım sürelerinin temel devlet emeklilik maaşı kapsamında değerlendirilebilmesi için 12 yaşından küçük en az bir çocuk için çocuk yardımı talep etmek ve bakım ödeneği, engelli yaşam ödeneği veya uzun dönemli bakım ödeneği alan herkes için haftada en az 20 saat bakım sağlamak yeterlidir. İkinci emeklilik için ise bakım veren işgücü dışındaysa veya yılda belli bir sınırdan daha az kazanıyorsa ve 6 yaşından küçük bir çocuğa bakım hizmeti veriyorsa, hasta veya engelli

* İkinci emeklilik, 6 Nisan 1951'den önce doğmuş bir erkek veya 6 Nisan 1953'ten önce doğmuş bir kadının, temel devlet emekli maaşına ek olarak alınabilecek miktardır (GOV.UK, 2021).

bir kişinin bakım işini görüyor ve ev sorumluluklarını yükleniyorsa, bakım parasını almaya hak kazanmaktadır (Jankowski, 2011, s. 68). Kanada, Bakım veren sigortası programlarında öncü ülkelerden biridir. Kanada'da bakım veren sigorta programı gelir vergisi paketi kapsamında uygulanmaktadır. Bakım veren sigortası, bakım verenlerin federal gelir vergilerini ve diğer bakıcılık görevinin görünmez maliyetlerini azaltmayı ve ayrıca genel bir refah sağlamayı amaçlamaktadır. İyi planlanmış olmasına rağmen, Kanada'daki bakım sigortası programı ile bakım verene gelir sağlamak temel hedef değildir. ayrıca sigorta için hak edilmesi gereken katı kurallar ve ön koşullar vardır (Torjman, 2011, s. 10-11). Birleşik Krallık ve Kanada, emeklilik vasfı için gereken yıllar içinde azalma şeklinde bakım veren sigortası sağlamaktadır. Bu yaklaşım, bir bakım sağlayıcısının verdiği bakım süresince, yalnızca elde ettiği kazanç temelinde verilecek emekli maaşı miktarının altına düşürmemesini sağlar. Bu yaklaşım da geriletici olma eğiliminde olarak düşünülebilir ancak yüksek ücretle çalışan kadın ve erkeklere fayda sağlar. Fransa'da bakım veren sigortası için asgari ücret seviyesi temel alınmakta, Finlandiya'da ise medyan gelirin yüzde 20'sini kullanılmaktadır. Bu durum ise sigortayı, daha yüksek kazanç potansiyeline sahip olanlar için daha az çekici hale getirmekte ve ayrıca medyan geliri kullanıldığı için düşük gelirli alıcılar arasında yoksulluğu önleme kapasitesini azaltmaktadır (Fultz, 2011, s. 8). İsveç kamu emeklilik sistemi, dört yaşına kadar çocuğu olan ebeveynlere bakım için sigorta hizmeti sunmaktadır. Doğumdan önceki yılda en düşük kazancı olan ebeveyn sigortalanmakta ve ebeveynin sigortalanacağı yıl sayısına herhangi bir sınırlama getirilmez. Ancak sigortalanacak ebeveynin kıdem tazminatı sadece sigortaya dayandırılmamakta; iş geçmişi hesaba katılmaktadır (Munnell & Eschtruth, 2018, s. 4-5). Tablo 1, bakım veren sigortasını uygulayan bazı ülkelerin programlarının kısa bir tanımını göstermektedir.

Tablo 1. Ülkelerde Bakım Veren Sigortasının Görünümü

Ülkeler	Bakım Veren Programlarının Tasarımı
Danimarka	Ücretsiz bakım sağlayan işgücü dışında geçirilen süreler, otomatik olarak evrensel temel emeklilik programı kapsamındadır.
Fransa	16 yaşından küçük bir çocuğa en az 9 yıl bakan bir ebeveyn, bu süre içinde işten ayrılmış olsun ya da olmasın, 2 yıla kadar sigortalı olur. Çocukları 16 yaşına gelmeden önce en az 9 yıl boyunca 3 veya daha fazla çocuk yetiştiren bir ebeveyn, yaşlılık ödeneğinde yüzde 10 artış alır. Ayrıca, 3 yaşından küçük ve belirli bir alt sınırın altındaki çocuğuna bakan bir ebeveyn, asgari ücret kadar sigortalanır.
Almanya	Çocuğunun yaşamının ilk 3 yılı için yılda 1 emekli maaşına denk gelecek kadar ebeveyn sigortalanır. Çocuğunu 10 yaşına kadar yetiştirirken aynı zamanda çalışmaya devam eden ebeveynlere de 1 emeklilik maaşı kadar ek sigorta verilmektedir. Ayrıca, çalışmayan ancak 10 yaşın altındaki 2 veya daha fazla çocuğa bakım sağlayan ebeveynler, genellikle 0,33 emeklilik puanı ikramiyesi alırlar.
Norveç	Bakım verenler (7 yaşından küçük çocuklara ücretsiz bakım sağlayan ebeveynler ve evde engelli, hasta veya yaşlılara bakım sağlayan kişiler) ek kazançla ilgili emeklilik programında yılda 3 emekli maaşı kadar sigortalandırılır.
İsveç	Yüksek ve düşük gelirliler ve çalışmaya devam edenler için hane içinde bakım verme işinin önemini kabul eden bir bakış açısıyla bakım vereni sigortalama programları oluşturmaktadır.

Hollanda	Ücretsiz bakım sağlayarak işgücü dışında geçirilen süreler, geçirilen yıllara göre ödenek veren temel yaşlılık aylığı sistemine otomatik olarak dahil edilir.
İspanya	Yaşlılık aylığı için asgari 15 yıllık teminat şartını yerine getirmek üzere bakım işi nedeniyle iş gücü dışında geçirilen süre (2 yıl) emeklilik kapsamına dahil edilir.
İsviçre	16 yaş ve altındaki çocuklara bakım hizmeti verilen yıllar, sanki bir yıldaki en az emekli maaşının üç katına eşit bir kazançmış gibi sigortalandır. Sigorta bir ebeveyn verilebilir veya her iki ebeveyn arasında bölünebilir.
Birleşik Krallık	Bakım verme süreleri, kamu emeklilik sisteminin her iki ayağı (temel devlet emekliliği ve devlet ikincil emekliliği) kapsamındadır.
Kanada	Kanada hükümeti, esas olarak haneler tarafından karşılanan bakım maliyetlerinin yalnızca belli bir düzeyine katkıda bulunmaktadır.

Kaynak: (Jankowski, 2011, s. 68; Torjman, 2011; Munnell & Eschtruth, 2018, s. 4-5).

Bir bakım veren sigorta programı başarılı bir şekilde tasarlanmış olsa bile sigortanın başarılı bir şekilde uygulanacağı ne yazık ki garanti edilemez. Sigorta programının yönetimi de elde edilecek fayda da eşit derecede önemlidir. Yönetimdeki en büyük başarısızlık, gerçekten ihtiyacı olan kişilere ulaşamamak, başka bir ifade ile bakım ihtiyacının yanlış tanımlanması olacaktır. İhtiyaç sahiplerini hedefleme mekanizması ve uygunluk belirleme, yönetim sürecinin son derece karmaşık konuları olabilir (Sarıpek, 2019, s. 4).

SONUÇ

Aile, toplumun en temel birimini oluşturur. Bir kişi, hastalık veya yaşlılık nedeniyle başka bir kişinin bakımına muhtaç olduğunda, öncelikle ailesinden yardım talep etmesi muhtemeldir. Kişinin bakıma muhtaçlık hali söz konusu olduğunda sosyal bakım hizmetleri devreye girmektedir. Bakım hizmetleri ise hane içinde karşılanmakta ve geleneksel olarak kadına atfedilmektedir. Genellikle kadınlara yüklenen bakım görevleri, kadınların iş dışında geçirilen sürelerini telafi ederek yardım yeterliliğini artırmak, daha yüksek doğurganlık oranlarını teşvik etmek, aile ve çalışma hayatını dengelemek, ücretsiz bakım hizmetlerini ödüllendirmek, kurumsal bakımın yüksek maliyetlerinden kaçınmak gibi belirli hedefleri gerçekleştirmek için bakım veren sigortaları tasarlanmıştır.

Bakım veren sigortaları pek çok ülkede kapsamlı bir uygulamadır ve çeşitli tasarımları benimseyebilir. Bakım veren sigorta uygulamasında farklılıklar görülse de esas olarak, kadınların ve erkeklerin hane içindeki ücretsiz bakım uğraşlarına değer katmak ve onları hem içinde buldukları zamanda hem de gelecekte korumaya yöneliktir. Bununla birlikte bakım veren sigortalarının olası dizaynları incelendiğinde dile getirilebilecek ana endişe, aslında bu sigortaların hedeflenen nüfusa ulaşacak şekilde nasıl tasarlanacağıdır. Bazı tasarımlarda sigortalara; bakım vermeyi en azından yarı zamanlı çalışma ile birleştirmesi gereken düşük gelirli akrabalar, bazı tasarımlarda ise çalıştığı işinden önemli süreler ayırmayı göze alabilen yüksek gelirli akrabalar hak kazanmaktadır. Bu nedenle politika yapımcılar, toplumun yapısına göre faydayı optimal seviyeye ulaştıracak bakım veren sigortası tasarımları yapmalıdır. Bununla birlikte bakım veren sigortasının sadece bakım veren ve alanın birlikte ikamet etmesinden ziyade açıkça bakım hizmetlerinin uygulanıp uygulanmadığı incelenerek verilmesi gerektiği

unutulmamalıdır. Nüfuslar yaşlanma arttıkça ve sağlık hizmetlerine ilişkin teknoloji geliştikçe, toplum olarak bakım verenleri destekleme ihtiyacı giderek daha önemli hale gelecektir. Bu nedenle sosyal bakımın verimliliğini ve etkililiğini artırmaya çalışırken, bakım verenler ve hükümetlerin ortak çalışmasının gerekli olduğu kabul edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Fultz, E. (2011). *Noncontributory Pension Crediting for Caregivers: Policy in Finland, France, Germany, Sweden, the United Kingdom, Canada, and Japan*. Washington: Institute for Women's Policy Research.
- Gautun, H., & Hagen, K. (2007). *A Moral Squeeze? Does the Supply of Public Care Services towards the Very Old Affect Labour Force Participation of their Children?* 8th Congress of the European Sociological Association. Glasgow: Research Network Session: Ageing in Europe Session 5a Norms and Values in Ageing.
- GOV.UK. (2021). *Additional State Pension*. GOV.UK: <https://www.gov.uk/additional-state-pension> adresinden alındı
- Hollander, M., Lui, G., & Chappell, N. (2009). *Who Cares and How Much? The imputed economic contribution to the Canadian healthcare system of middle-aged and older unpaid caregivers providing care to the elderly*. *Healthcare Quarterly*, 12(2), 42-49.
- Jankowski, J. (2011). *Caregiver Credits in France, Germany, and Sweden: Lessons for the United States*. *Social Security Bulletin*, 71(4), 61-76.
- Lalor, K., & Share, P. (2009). *Understanding Social Care*. K. Lalor, & P. Share içinde, *Applied Social Care: An Introduction for Students in Ireland* (s. 3-28). Gill & Macmillan .
- Munnell, A. H., & Eschtruth, A. D. (2018). *Modernizing Social Security: Caregiver Credits*. Center for Retirement Research at Boston College(18-15).
- Philipps, L. (2001). *Disability, Poverty, and the Income Tax: The Case for Refundable Credits*. *Journal of Law and Social Policy*, 16, 77-114.
- Saripek, D. B. (2019). *Caregiver Credits*. D. Gu, & M. E. Dupre içinde, *Encyclopedia of Gerontology and Population Aging*. Switzerland: Springer.
- Stead, P., Morgan, G., & Scott-Roberts, S. (2010). *Becoming Lifelong Learners in Health and Social Care*. T. J. Clouston, L. Westcott, S. W. Whitcombe, J. Riley, & R. Matheson içinde, *Problem-Based Learning in Health and Social Care* (s. 173-184). Blackwell Publishing .
- The National Alliance for Caregiving (NAC)& AARP. (2020). *Caregiving in the U.S. 2020*. AARP and NAC.
- Torjman, S. (2011). *Policy Challenges: the Caregiver/Care Receiver Relationship*. Ottawa: Caledon Institute of Social Policy Publications.